

וקראת לשבת עיונג

אלון מרני הפאכע באקדע וביסול פלאנ

גליון מס' 628

פרשת בא

ו' שבט התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"ג ר' שלום בן תמו תמור ז"ל | לע"ג שמעון בן חביבה ע"ה

לאורו נלך

קורים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

כאשר היה מרן ילד קטן, היו תקופות בהן סבלו הוא ובני משפחתו מעוני ומחסור. בתקופות אלו, היו ישינים לא פעם בני המשפחה כשבתנם מקרקרת מרעב. ולעתים התהלכו גם בבגדים ישנים ובנעלים קרועות. קשה יותר היה מצבו של מרן. בעוד אחיו ואחיותיו נהנו מדי פעם מדמי כיס, היה מרן שומר בתוך פחית קטנה את הפרוטות שקבל, כשחלום מתוק ממלא את מוחו, להדפיס בכסף שיצטבר בקופה את מחברת חידושי... עשרות שנים עברו וחלפו, מרן קיים את התורה מעוני ומדוחק, ולימים זכה גם לקיימה מעושר. ביום מן הימים, כאשר מרן היה בשיא תפארתו וגדלותו, הגיע אל ביתו אדם מבוגר וביקש להתקבל אצל הרב. הוכנס האיש אל חדרו של מרן, וסיפר בדמעות: "רבנו! אני סובל מכאבי רגליים נוראים! עברתי טיפולים אצל טובי הרופאים והמומחים, אולם הכאבים לא נעלמו. ולא זאת בלבד, אלא שהם אף התחזקו. רבנו! הכאבים הללו מלווים אותי כבר במשך שנים. איני יכול עוד. אנא, רבי, ברכני!"

עוויית של כאב חלפה על פניו של מרן, והוא אמר: "לדעתי, הכאבים הללו באו עליך כעונש, על שפגעת באדם כלשהו וזלזלת בכבודו..."

האיש ניסה להיזכר. במשך דקות ארוכות סקר במוחו את יחסיו במהלך השנים עם כל מכריו, ולבסוף נענה ואמר: "לא, רבי. אינני זוכר שפגעתי במישהו. אני אדם נוח, בדרך כלל..."

"בכל זאת, נסה נא להיזכר..." דחק בו מרן. האיש שקע בשתיקה, ולפתע התנער. "נזכרתי בדבר מה. בהיותי ילד, היה בכתתנו ילד, שהתהלך כשנעליו קרועות. אני נזכר, אני הייתי בין הילדים שלעגו לו, באופן קבוע..."

"אם כך, חפש את הילד ההוא ובקש ממנו מחילה!" אמר מרן.

"אבל, כיצד אמצא אותו?" קונן האיש, "הלא אינני זוכר מאומה, מלבד העובדה ששמו היה 'יוסף'..."

ואז הנחית מרן את הפצצה. "אני הוא אותו יוסף!" קרא, "ואני מוחל לך מחילה גמורה..."

דממה השתררה, ולאחריה השתרע האיש להגלי מרן ובקש את מחילתו. מרן, כמובן, שב והודיעו כי הוא מוחל לו, ולאחר מכן העניק לו את ברכתו.

ואכן, כעבור תקופה קצרה חלפו כאבי הרגלים לבלי שוב...

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

מה היתה טעותו של פרעה?

לפני כמאתיים שנה, נקראו תושבי עיר הבירה וינה לראות בפלא הגדול, בנסיעת הבכורה של הרכבת. מרכבה הנוסעת ללא סוסים! נקהלו באי העיר והתגודדו ליד מפלצת הברזל האיתנית.

היה שם יהודי אחד, ריאלי ומפוכח. הוא טען באזני כל מי שהיה מוכן לשמוע: "אין דבר כזה, מתעתעים כאן בקהל! מעולם לא נסעה מרכבה בלא סוסים! מה עוד, מרכבה כבדה כל כך, כולה ברזל ופלדה. והיא עוד מתיימרת למשוך אחריה שורה של קרונות!"

אמרו לו: "זוהי המצאה חדשה, אחא, הכל מדברים בה!" והוא בשלו: "ראה תראו, הרכבת לא תמוש ממקומה!" הקטר הוסק, ותימורות עשן עלו מן הארובה. והאיש נחרץ בדעתו: "הצגה, ותו לא. התנור בביתי מעלה עשן מזה שנים, ואינו זז בסנטימטר אחד!" הקטר צופר צפירה חדה. והאיש צוחק: "צפצפה אינה תחליף לסוס. היא לא תזוז!" הרכבת נרעדה, והגלגלים החלו לנוע, באיטיות. "אמרתי לכם", אומר האיש, "הנסיון נכשל! תראו באיזו איטיות, חצי סיבוב - וזהו!"

הרכבת נכנסה לתאוצה, ובשיקשוק גלגלים פתחה בדהרה. ספק האיש כפיים: "היא לא תעצר לעולם!!!!" קרא בחרדה...

הסיפור ממחיש לנו תכונה יסודית מאד, המקננת בנו: כיצד כל דבר עכשוי, נראה בעינינו קבוע ונצחי! כשברית המועצות היתה מעצמת על, היא נראתה כענק אימנטי, הקיים לעד. קרסה, וכבר ספדו לה ומחקוה מן התודעה. כשלא ירדו גשמים, החליטו שהמדבר מתפשט, ויש לייבא מים מטורקיה. כשירדו גשמים, החליטו שהמבול הגיע...

זוהי גדלותם של החכמים, שמעליהם נאמר "איזהו חכם - הרואה את הנולד": הם אינם דנים לפי הרגע, אינם נסחפים בהתרגשות החולפת, ומבטם מקיף יותר ורחב יותר. אשרי השומע לקולם!

דבר דומה קרה גם במכות מצרים. הכל תמהים, מדוע פרעה הקשה את לבו, כיצד יכול היה להתעקש לנוכח המכות? את התשובה השמיע לנו האלשיך הקדוש זצ"ל:

הגיעה, למשל, מכת ערוב. חיות הג'ונגל פשטו על הערים, ועשו שמות בבקר ובצאן. המכה עברה, פרעה סקר את הנזקים ונאנח לרווחה: לא נורא, עוד נותרו המוני עדרי צאן! אין זאת - חשב - אלא שאלוהי מצרים הצליחו למתן את המכה... ואז הגיע מכת דבר, וחלפה. פרעה סקר את הנזק, ונשם לרווחה: אמנם המון בקר וצאן מת! אבל עוד נותרו רבים בהם לא נגעה המכה לרעה. לא נורא... ואז ניחתה מכת הברד, והמיתה את כל הבקר שהיה בשדה. ופרעה נרגע: לא נורא, עוד נשארו הבקר והצאן שבמכלאות...

מה היתה הטעות של פרעה? טעות אוילית, וכה אנושית: הוא דן כל מכה לגופה, כשלעצמה, וערך סיכום לפני הזמן... אבל היה מי שידע כיצד להתבונן. מי שידע שאין להסתכל על חצי דבר, היה זה יתרו. ועליו נאמר: "וישמע יתרו את כל אשר עשה ה' למשה ולישראל עמו". הוא התבונן במבט כולל, והבין!

הוא הבין, שהקדוש ברוך הוא הותיר פליטה במכת ערוב, כדי שיהיה לדבר במה לפגוע ומה לכלות. והדבר הותיר פליטה, כדי שיהיה לברד במה להכות. ובמכת ברד הורה משה רבינו שייכניסו את בעלי החיים הביתה, ופרעה חשב שהדבר לטובתו. ולמעשה, מה היה? על ידי כך היו לפרעה סוסים כדי לרדוף אחרי בני ישראל - ועל ידם טבעו הוא וחילו בים סוף...

לסיכום: כל דבר שנראה כשלעצמו לטובת פרעה ועמו, היה למעשה שלב במכתם וברעתם! ומהו הלקח עבורנו? לדעת, שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם במבט מרחיק ראות, בסידרה של שלבים שלא יובנו אלא בסופם! אנו, המתבוננים בחלקי הדברים, בתהליך התהוותם, עומדים ותוהים. רק החכמים הרואים את הנולד במבט של התורה, אשר גילתה בשירת "האזינו" את כל מהלך הדורות עד לגאולה. רק הם מבינים את פשר המאורעות, ורואים איך כל מאורע הוא שלב במכלול שיביא את הגאולה!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו'" (יא, ב).

אומר המגיד מדובנא משל נפלא בביאור דברי הגמרא: כדי שלא יאמר אותו צדיק – אברהם אבינו – "ועבדום ועינו אותם", קיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", לא קיים בהם.

אדם אחד חיפש לעצמו פרנסה, והחליט לעבוד כטבח וכמלצר. הלך אותו אדם ולמד מפי בעלי מקצוע את סוד הכנת המאכלים וסדר הגשתם הנכון, וכך אמרו לו: בראשונה מגישים דגים, ולאחר מכן צלי בשר וחזרת וכו'. לימים נערכה בעיר סעודה גדולה ואדם זה היה ממונה על הגשת המאכלים, והופקדו בידי שני שולחנות גדולים, גדושים בסועדים. בתחילה הביא האיש שתי קערות גדולות של דגים. קערה אחת הניח על שולחן אחד וקערה שניה על השולחן השני, כאשר הורוהו. בהגיע שעתה של המנה השניה נטל האיש קערת צלי וקערת חזרת. את קערת הצלי הניח על השולחן האחד ולשולחן השני הגיש קערת חזרת... "מה אירע איתך?" – מילאו המסובים פיהם שחוק – "מה נעשה בקערת חזרת, אחרי שלא הגשת עמה גם צלי?"

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – הקדוש ברוך הוא הבטיח לאברהם אבינו על בניו ואמר: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", אמנם, כידוע, היתה גזירה על בני ישראל, שישתעבדו במשך ארבע מאות שנה, אלא שהקדוש ברוך הוא, ברחמי, קיצר את הזמן, ואת שארית השיעבוד הטיל עלינו לסבול בגלויות השונות.

נמצא, שלמעשה שעת ההבטחה של "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" היא רק לסוף ארבע מאות שנה. נמצא, שדור אחד יתענה בשעבוד מצרים ודור אחר יתקיים בו ש"יצאו ברכוש גדול".

אלא סיבה אחת יש שאותו דור שהשתעבד במצרים הוא הדור שיצא ברכוש גדול, והיא כדי שלא יאמר אותו צדיק שאת הכתוב: "ועבדום ועינו אותם" קיים בהם, ואילו את ההבטחה שנאמרה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" לא קיים בהם. לכן יצאו בני ישראל ממצרים ברכוש גדול, אף שלא הגיע הזמן לשכר זה!

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" (יא, ז).

פעם אחת בא חסיד לאדמו"ר רבי מאיר מפרמישלאן, וסיפר לרבי על מצב הפרנסה הקשה.

רבי - כך אמר - כבר איני יודע מה לעשות, עובד אני בחריצות רבה מן הבוקר עד שעת ערב מאוחרת, ופרנסה - אין! מה אעשה?

אומר לך - אמר הרבי - יסוד גדול כיצד עליך להשתדל לפרנסתך. בפרשת השבוע כתוב: "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" יש לבאר את הפסוק כך: "ולכל בני ישראל לא יחרץ" - כל יהודי צריך לדעת שלא חריצותו הרבה היא שתביא לפרנסה ברווח, אלא רק אם "כלב לשונו" - כלבו כך גם לשונו, אין הוא מדבר אחת בפה ואחת בלב, אלא פיו ולבו שווים ביושר רב - אז בודאי יצליח!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

מתי לחנך? (א)

אם ישאל השואל - מתי יש לנו פנאי לחנך? הרי בכל

ימות השבוע אנחנו לא בבית כמעט, וכשאנחנו כבר כן בבית אנחנו טרודים ועייפים. מתי, אפוא, הזמן שבו אנחנו יכולים לחנך?

התשובה היא: חינוך אינו דבר שקשור לזמן או למקום. חינוך הינו משהו המתרחש בכל רגע ורגע.

יותר ממה שאנחנו מחנכים באופן ישיר, אנחנו מחנכים באופן עקיף.

שמעתי פעם מהמשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, שביאר מה שאנחנו מבקשים בכל יום בברכת אהבה רבה: "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד את כל דברי תלמוד תורתך באהבה".

לכאורה, מה שייך לבקש שנזכה ללמד את כל התורה כולה? מתי בדיוק אנחנו

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"כח הבחירה"

ביום הכי דרמטי לאומה המצרית, אחרי תשע מכות שהביא עליהם הקב"ה, ושכולן התקיימו בדייקנות מופלאה – ברגע שנאמר לפרעה שתבא מכה – היא הגיע בתזמון מפליא! הנה... מגיעה המכה הכי נוראה מכת בכורות, מכה שקשורה לכל בית מצרי, וגם ביתו של פרעה, הוא בכור ובנו בכור. היה מתבקש שפרעה שראה את התזמון המדויק של כל המכות, שבלילה הזו יהיה בחרדה נוראה, ישב עם הקבינט הבטחוני שלו כל הלילה, לראות כיצד מקדמים פני הרעה...

אבל... "ויקם פרעה לילה", פרעה הלך לישון כבכל לילה, כאילו אין סכנת מוות מוחשית מרחפת על ראשו וראש בנו. היתכן?!

מבאר הרב דסלר זצ"ל יסוד גדול: הקב"ה ברא בעולמו את 'כח הבחירה' – שהאדם לא מודרך רק מדרכי הטבע, בשונה מהחיות שהטבע מודריך אותן, ואפילו גדי בן יומו ייסוג מהתהום ויברח מאש, ואילו האדם הוא היצור היחיד שמסוגל להתעלם מסכנות הטבע, מידיעות ברורות על סכנה מתקרבת, ולמה?! כי הקב"ה נטע בו את 'כח הבחירה' שהוא הקובע, הוא המחליט, ולא הטבע ולא המקרה! 'כח הבחירה' הוא ההוכחה הניצחת לאמונה! כי יש בורא לעולם שהטבע טבע לחיות, וכח בחירה לאדם!

פרעה הלך לישון בלילה הכי דרמטי ומסוכן בחייו! כי כח הבחירה שבאדם סותם בפניו את כל אזהרות הטבע, תחליט אתה לטוב ולמוטב, ובזה תקבל שכר על החלטתך לבחור בטוב ולהיפך בבחירת הרע.

סיפור נפלא מסופר על הגר"י זילבר זצ"ל, מנהיגים של יהודי רוסיה, כשהגיע לארץ התעסק הרבה בענייני גיטין ועגונות שהצטברו על שולחנו והכאיבו את ליבו, ומסר נפשו לזה מאד.

יום אחד היה צריך הרב זילבר למצוא איזה אדם בדחיפות, שבביל איזה גט שהיה עסוק בו. הבעיה היתה שהרב זילבר לא ידע את כתובתו של האדם, אבל חייבים אז עושים...

הוא יצא לרחוב, עצר מונית ואמר לנהג: "סע!". נהג המונית שואלו: "לאן?". עונה לו הרב זילבר: "לא יודע, סע!". מגיעים לצומת סנהדריה, שואל נהג המונית: "ועכשיו לאן לפנות?", עונה לו הרב זילבר: "אם לא יודעים להיכן לפנות, אז כל פניותיו של אדם יהיו לימין, פְּנֵה ימינה לכיוון רמות", וכך עוברים את כל שכונות רמות יוצאים כבר מירושלים לכיוון השפלה...

נהג המונית פקעה סבלנותו, ואמר לרב זילבר: "תראה, חבל על הכסף שלך, אני עוצר לך כאן ליד גבעת זאב, תרד יש כאן תחנת אוטובוס, ותמשיך לנסוע יותר בזול להיכן שאתה רוצה".

הרב זילבר ירד מהמונית, ומיד שאל את האדם הראשון שנקרא בדרכו: "תגיד, היכן גר איש פלוני?". ואותו אחד עונה לו: "הנה, ממש כאן מעבר לכביש בבית השני!!!".

סיפור שמימי, אבל סיפור אמיתי! כשאדם פועל לפי 'כח הבחירה' שהקב"ה נתן, ולא לפי מה שנראה, אלא שאם הקב"ה אומר אז עושים גם אם לא נראה, ואם אומר לא לעשות – אז לא עושה, ועל האדם להפעיל את חושי הדקים לראות את הסכנה, ולברוח או לעשות לפי רצון הקב"ה גם כנגד מה שנראה מהטבע.

חושבים לעשות זאת, ללמד את כל התורה כולה? בבלי, ירושלמי, הלכה, אגדה, מוסר וחסידות?

התשובה היא - בהליכותינו ובהתנהגותנו אנחנו מסוגלים לחנך לקיום כל התורה כולה. כשרואים יהודי בעל צורה - זה כבר מחנך! זה מעורר רצון להיות כמוהו, כדברי חז"ל, שהברייתא אומרת עליו, "אשרי רבו שלימדו תורה, אשרי אביו שלימדו תורה".

לענייננו, האווירה בבית היא זו שמחנכת!

בית שרואים בו שמחה בקיום המצוות - מחנך לאהבת המצוות אף ללא דיבורים. בית שרואים בו הערכה לתורה - מחנך לתורה יותר מכל שיחה מוסרית.

בית שנעשה בו חסד, בית שרואים בו מסירות והקרבה לזולת - מגדל אנשי חסד. בית שבו רואים התחשבות, מסירות, כבוד והערכה הדדית - מחנך לשלום בית יותר מכל סדרת הדרכה.

זהו החינוך האמיתי, זהו החינוך העמיד ביותר!